

Informácia o vývoji dlhu v rezorte zdravotníctva za rok 2020

Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 338 zo dňa 6. júla 2012 bola ministerke zdravotníctva uložená úloha predložiť na rokovanie vlády informáciu o vývoji dlhu v rezorte zdravotníctva za predchádzajúci rok.

Vývoj dlhu je sledovaný cez zmenu objemu záväzkov v lehote splatnosti na úrovni istiny bez záväzkov zo zúčtovania transferov a záväzkov po lehote splatnosti.

Štatistický úrad SR v súlade s metodikou Európskej únie ESA 2010 ustanovenou Nariadením EP a Rady (EÚ) č. 549/2013 z 21. mája 2013 o európskom systéme národných a regionálnych účtov v Európskej únii rozhodol o zaradení poskytovateľov zdravotnej starostlivosti do sektora verejnej správy. Vývoj dlhu je preto sledovaný v zdravotníckych zariadeniach v súlade so zoznamom subjektov verejnej správy.

Informácia sa zaoberá vývojom dlhu v piatich kategóriách subjektov:

- 1. V príspevkových organizáciách v pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky** (ďalej aj „ZZ v pôsobnosti MZ SR“)
- 2. V zdravotníckych zariadeniach v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a v pôsobnosti Ministerstva obrany Slovenskej republiky** (ďalej aj „ZZ v pôsobnosti MV SR a MO SR“)
- 3. V zdravotníckych zariadeniach delimitovaných na obce a vyššie územné celky v zmysle zákona č. 416/2001 Z. z. a transformovaných na neziskové organizácie podľa zákona č. 13/2002 Z. z.**
- 4. V zdravotníckych zariadeniach, ktoré boli v zmysle zákona č. 578/2004 Z. z. transformované na akciové spoločnosti**
- 5. V zdravotných poisťovniach kumulatívne**

Informácia nezahŕňa subjekty, ktoré boli v pôsobnosti VÚC a v súčasnosti sú v prenájme.

Informácia je spracovaná z podkladov a výkazov predložených jednotlivými zdravotníckymi zariadeniami a z účtovných výkazov zdravotných poisťovní.

Implementáciou Smernice EP a Rady 2011/7/EÚ o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách sú ovplyvnené objemy záväzkov zdravotníckych zariadení po lehote aj v lehote splatnosti, pretože podľa novelizácie a znenia § 340 - § 340b zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník je lehota splatnosti pre zdravotnícke zariadenia najviac 60 dní, čo znamená, že záväzky v lehote splatnosti sa dynamickejšie presúvajú do kategórie záväzkov po lehote splatnosti. Preto pre komplexnú ilustráciu vývoja jednotlivých druhov záväzkov uvádzame prehľad predovšetkým všetkých záväzkov spolu a následne záväzkov po lehote aj v lehote splatnosti a ich medziročný vývoj od roku 2016.

Vývoj záväzkov spolu na úrovni istiny

Tab. č.1 Prehľad vývoja **záväzkov spolu** na úrovni istiny v rezorte zdravotníctva - **stav**

v mil. eur	k 31.12.2016	k 31.12.2017	k 31.12.2018	k 31.12.2019	k 31.12.2020
Príspevkové organizácie v pôsobnosti MZ SR (vrátane univerzitných a fakultných nemocníc)	702,13	833,69	880,35	811,74	911,19
Zdravotnícke zariadenia v pôsobnosti MV SR a MO SR	39,91	39,72	42,60	37,53	45,58
Zariadenia delimitované na obce a VÚC a transformované na neziskové organizácie	125,78	131,24	133,42	109,10	120,86
Zariadenia transformované na akciové spoločnosti	57,47	60,08	69,35	72,56	70,22
Zdravotné poisťovne	457,10	399,00	389,00	361,04	417,40
Záväzky na úrovni istiny spolu	1 382,39	1 463,73	1 514,72	1 391,97	1 565,25

Celkový stav záväzkov spolu na úrovni istiny kumulatívne za sledované kategórie zdravotníckych zariadení a zdravotných poisťovní bol k 31. 12. 2020 v objeme 1,57 mld. eur. Medziročne v porovnaní s rokom 2019 došlo k nárastu o 173,28 mil. eur, ako to ilustruje tabuľka č. 2. Najväčší nárast záväzkov zaznamenali ZZ v pôsobnosti MZ SR.

Tab. č.2 Prehľad medziročného vývoja **záväzkov spolu** na úrovni istiny v rezorte zdravotníctva - **zmena**

v mil. eur	vývoj záväzkov				
	porovnanie r. 2016 k r. 2015 v mil. eur	porovnanie r. 2017 k r. 2016 v mil. eur	porovnanie r. 2018 k r. 2017 v mil. eur	porovnanie r. 2019 k r. 2018 v mil. eur	porovnanie r. 2020 k r. 2019 v mil. eur
Príspevkové organizácie v pôsobnosti MZ SR	+112,19	+131,56	+46,66	-68,61	+99,45
Zdravotnícke zariadenia v pôsobnosti MV SR a MO SR	+8,07	-0,19	+2,88	-5,07	+8,05
Zariadenia delimitované na obce a VÚC a transformované na neziskové organizácie	-19,36	+5,46	+2,18	-24,32	+11,76
Zariadenia transformované na akciové spoločnosti	-4,03	+2,61	+9,27	+3,21	-2,34
Zdravotné poisťovne	-92,30	-58,10	-10,00	-27,96	+56,36
Záväzky spolu	+4,57	+81,34	+50,99	-122,75	+173,28

Vývoj záväzkov po lehote splatnosti

Záväzky po lehote splatnosti evidujeme tak ako aj v predchádzajúcich rokoch v najvýznamnejšej miere v zariadeniach v pôsobnosti MZ SR a v zariadeniach delimitovaných na obce a VÚC.

Tab.č.3 Prehľad vývoja záväzkov **po lehote splatnosti** (istina) v rezorte zdravotníctva – **stav**

v mil. eur	k 31.12.2016	k 31.12.2017	k 31.12.2018	k 31.12.2019	k 31.12.2020
Príspevkové organizácie v pôsobnosti MZ SR	547,16	679,24	667,06	541,80	605,54
Zdravotnícke zariadenia v pôsobnosti MV SR a MO SR	24,89	26,19	27,99	17,79	21,43
Zariadenia delimitované na obce a VÚC a transformované na neziskové organizácie	74,91	85,13	85,94	40,10	39,31
Zariadenia transformované na akciové spoločnosti	0,28	0,57	0,00	0,00	0,00
Zdravotné poisťovne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,35
Záväzky po lehote splatnosti spolu	647,24	791,13	780,99	599,69	666,63

V roku 2020 bol vykázaný medziročný nárast objemu záväzkov po lehote splatnosti o 66,94 mil. eur (viď tabuľka č. 4).

Z medziročného vývoja záväzkov po lehote splatnosti v jednotlivých kategóriách je zrejmé, že najväčšie odchýlky, nárast alebo pokles zadlženosti, nastáva u zdravotníckych zariadení v pôsobnosti MZ SR, čo je spôsobené okrem iného aj tým, že v týchto zariadeniach sa uskutočňuje najväčší rozsah finančne náročných výkonov poskytovanej zdravotnej starostlivosti.

Tab. č.4 Prehľad medziročného vývoja záväzkov **po lehote splatnosti** (istina) v rezorte zdravotníctva - zmena

v mil. eur	vývoj dlhu				
	porovnanie r. 2016 k r. 2015 v mil. eur	porovnanie r. 2017 k r. 2016 v mil. eur	porovnanie r. 2018 k r. 2017 v mil. eur	porovnanie r. 2019 k r. 2018 v mil. eur	porovnanie r. 2020 k r. 2019 v mil. eur
Príspevkové organizácie v pôsobnosti MZ SR	+104,75	+132,08	-12,18	-125,26	+63,74
Zdravotnícke zariadenia v pôsobnosti MV SR a MO SR	+1,25	+1,30	+1,80	-10,20	+3,64
Zariadenia delimitované na obce a VÚC a transformované na neziskové organizácie	-8,74	+10,22	+0,81	-45,84	-0,79
Zariadenia transformované na akciové spoločnosti	+0,11	+0,29	-0,57	0,00	0,00
Zdravotné poisťovne	0,00	0,00	0,00	0,00	+0,35
Záväzky po lehote splatnosti spolu	+97,37	+143,89	-10,14	-181,30	+66,94

Vývoj záväzkov v lehote splatnosti

Pre posudzovanie situácie v oblasti záväzkov zdravotníckych zariadení je dôležité sledovať aj vývoj záväzkov v lehote splatnosti, ktoré sú uvedené v tabuľke č. 5. Prehľad vývoja záväzkov v lehote splatnosti je sledovaný ako sumár krátkodobých a dlhodobých záväzkov v lehote splatnosti a rezerv bez záväzkov zo zúčtovania transferov zo štátneho rozpočtu.

Tab. č.5 Prehľad vývoja záväzkov **v lehote splatnosti** (istina) v rezorte zdravotníctva - **stav**

v mil. eur	k 31.12.2016	k 31.12.2017	k 31.12.2018	k 31.12.2019	k 31.12.2020
Príspevkové organizácie v pôsobnosti MZ SR	154,96	154,45	213,29	269,94	305,64
Zdravotnícke zariadenia v pôsobnosti MV SR a MO SR	15,01	13,53	14,61	19,75	24,15
Zariadenia delimitované na obce a VÚC a transformované na neziskové organizácie	50,87	46,11	47,48	69,00	81,55
Zariadenia transformované na akciové spoločnosti	57,19	59,52	69,35	72,56	70,22
Zdravotné poisťovne	457,10	399,00	389,00	361,04	417,05
Záväzky v lehote splatnosti spolu	735,13	672,61	733,73	792,29	898,61

Tab. č.6 Prehľad medziročného vývoja záväzkov **v lehote splatnosti** (istina) v rezorte zdravotníctva - **zmena**

v mil. eur	vývoj záväzkov				
	porovnanie r. 2016 k r. 2015 v mil. eur	porovnanie r. 2017 k r. 2016 v mil. eur	porovnanie r. 2018 k r. 2017 v mil. eur	porovnanie r. 2019 k r. 2018 v mil. eur	porovnanie r. 2020 k r. 2019 v mil. eur
Príspevkové organizácie v pôsobnosti MZ SR	+7,43	-0,51	+58,84	+56,65	+35,70
Zdravotnícke zariadenia v pôsobnosti MV SR a MO SR	+6,80	-1,48	+1,08	+5,14	+4,40
Zariadenia delimitované na obce a VÚC a transformované na neziskové organizácie	-10,62	-4,76	+1,37	+21,52	+12,55
Zariadenia transformované na akciové spoločnosti	-4,13	+2,33	+9,83	+3,21	-2,34
Zdravotné poisťovne	-92,30	-58,10	-10,00	-27,96	+56,01
Záväzky v lehote splatnosti spolu	-92,82	-62,52	+61,12	+58,56	+106,32

Z hľadiska vývoja záväzkov v lehote splatnosti došlo k medziročnému nárastu záväzkov u zdravotníckych zariadení v pôsobnosti MZ SR oproti roku 2019 o 35,70 mil. eur, u ZZ v pôsobnosti MV SR a MO SR o 4,40 mil. eur. U delimitovaných a transformovaných zdravotníckych zariadení došlo k nárastu

záväzkov v lehote splatnosti o 12,55 mil. eur a u akciových spoločností k poklesu o 2,34 mil. eur.

Stav záväzkov v lehote splatnosti za zdravotné poisťovne je 417,05 mil. eur. Evidujeme tu medziročný nárast záväzkov vo výške 56,01 mil. eur.

Celkovo tak možno konštatovať, že v rezorte zdravotníctva došlo medziročne k nárastu záväzkov v lehote splatnosti o 106,32 mil. eur, v percentuálnom vyjadrení nárast o 13 %.

1. Dlh zdravotníckych zariadení v pôsobnosti MZ SR

Stav záväzkov spolu na úrovni istiny v zdravotníckych zariadeniach v pôsobnosti MZ SR bol k 31. 12. 2020 vo výške 911,19 mil. eur, z toho záväzky po lehote splatnosti boli vo výške 605,54 mil. eur a záväzky v lehote splatnosti vo výške 305,64 mil. eur.

Na stabilizáciu a zamedzenie rastu zadlženosti týchto zdravotníckych zariadení prijalo Ministerstvo zdravotníctva SR opatrenia, ktoré postupne realizuje.

Ministerstvo zdravotníctva SR prioritne sústreďuje svoje aktivity najmä na 13 najväčších zdravotníckych zariadení vo svojej pôsobnosti - Univerzitnú nemocnicu Bratislava, Univerzitnú nemocnicu L. P. Košice, Univerzitnú nemocnicu Martin, Národný ústav detských chorôb Bratislava, Detskú fakultnú nemocnicu s poliklinikou Banská Bystrica, Detskú fakultnú nemocnicu Košice, Fakultnú nemocnicu s poliklinikou F. D. R. Banská Bystrica, Fakultnú nemocnicu Trnava, Fakultnú nemocnicu Trenčín, Fakultnú nemocnicu s poliklinikou J. A. R. Prešov, Fakultnú nemocnicu Žilina, Fakultnú nemocnicu Nitra a Fakultnú nemocnicu s poliklinikou Nové Zámky.

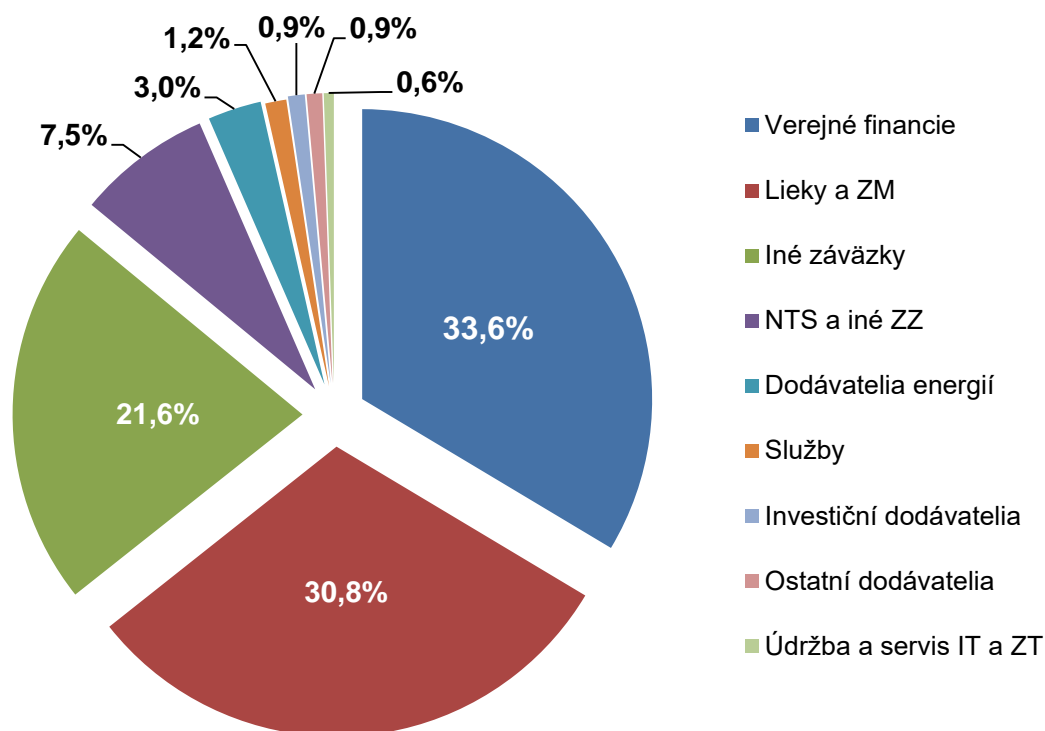
Stav záväzkov spolu na úrovni istiny za univerzitné a fakultné nemocnice bol k 31. 12. 2020 vo výške 834,90 mil. eur, z toho v lehote splatnosti 241,70 mil. eur a po lehote splatnosti 593,20 mil. eur. Celkové záväzky týchto 13 zdravotníckych zariadení v roku 2020 stúpili o 98,93 mil. eur.

V období od januára do decembra 2020 záväzky spolu na úrovni istiny rástli priemerným mesačným tempom 8,24 mil. eur. V porovnateľnom období január - december 2019 išlo o priemerný mesačný pokles o 6,38 mil. eur. Záväzky po lehote splatnosti v roku 2020 rástli priemerným mesačným tempom 5,29 mil. eur, v roku 2019 to bol priemerný mesačný pokles o 10,55 mil. eur, čo však bolo výsledkom realizácie oddľžovania zdravotníckych zariadení.

Záväzky po lehote splatnosti 13 fakultných a univerzitných nemocníc tvoria 89 % z celkovej hodnoty záväzkov po lehote splatnosti v celom sektore zdravotníctva.

Z hľadiska štruktúry záväzkov po lehote splatnosti vysoký podiel na celkovom dlhu zdravotníckych zariadení v pôsobnosti MZ SR má už dlhodobo dlh voči dodávateľom liekov a zdravotníckeho materiálu, čo v súčasnosti predstavuje **30,8 %** podiel z celkového dlhu. Dlh voči verejným financiám (záväzky voči Sociálnej poisťovni, daňovým úradom a zdravotným poisťovniam) je za obdobie roka 2020 najvyšší a predstavuje **33,6 %** podiel z celkového dlhu. Dlh voči ostatným zdravotníckym zariadeniam a Národnej transfúznej službe tvorí **7,5 %** podiel na celkovom dlhu, voči dodávateľom energií, t. j. dodávateľom plynu, energií a vody je vo výške **3,0 %**, dlh voči dodávateľom služieb tvorí **1,2 %** z celkového dlhu, dlh voči ostatným dodávateľom tovarov a služieb je **0,9 %**, dlh voči investičným dodávateľom je **0,9 %**, dlh voči dodávateľom servisných služieb zdravotníckych zariadení a informačnej techniky tvorí **0,6 %**. Kategória Iné záväzky, ktorá zahŕňa aj skupinu záväzkov, ktoré boli postúpené veriteľmi zdravotníckych zariadení na iný subjekt, ktorý nie je banková inštitúcia, tvorí **21,6 %** z celkového dlhu. Percentuálne podiely jednotlivých kategórií záväzkov v dlhu znázorňuje nasledujúci graf:

Štruktúra záväzkov po lehote splatnosti v zdravotníckych zariadeniach v pôsobnosti MZ SR k 31. 12. 2020

Za hlavné dôvody neustáleho rastu zadlženosti zdravotníckych zariadení možno považovať pokračujúce generovanie prevádzkových strát v nemocniciach. V týchto zariadeniach sa uskutočňuje najväčší rozsah finančne náročných výkonov poskytovanej zdravotnej starostlivosti, pretože sú koncovými nemocnicami, pričom poskytovateľ zaradený v tejto sieti musí poskytnúť konečnú zdravotnú starostlivosť. V tejto súvislosti sa podiel medicínsky a ekonomicky najnáročnejších výkonov presúva do týchto zariadení s osobitným postavením univerzitných nemocníc.

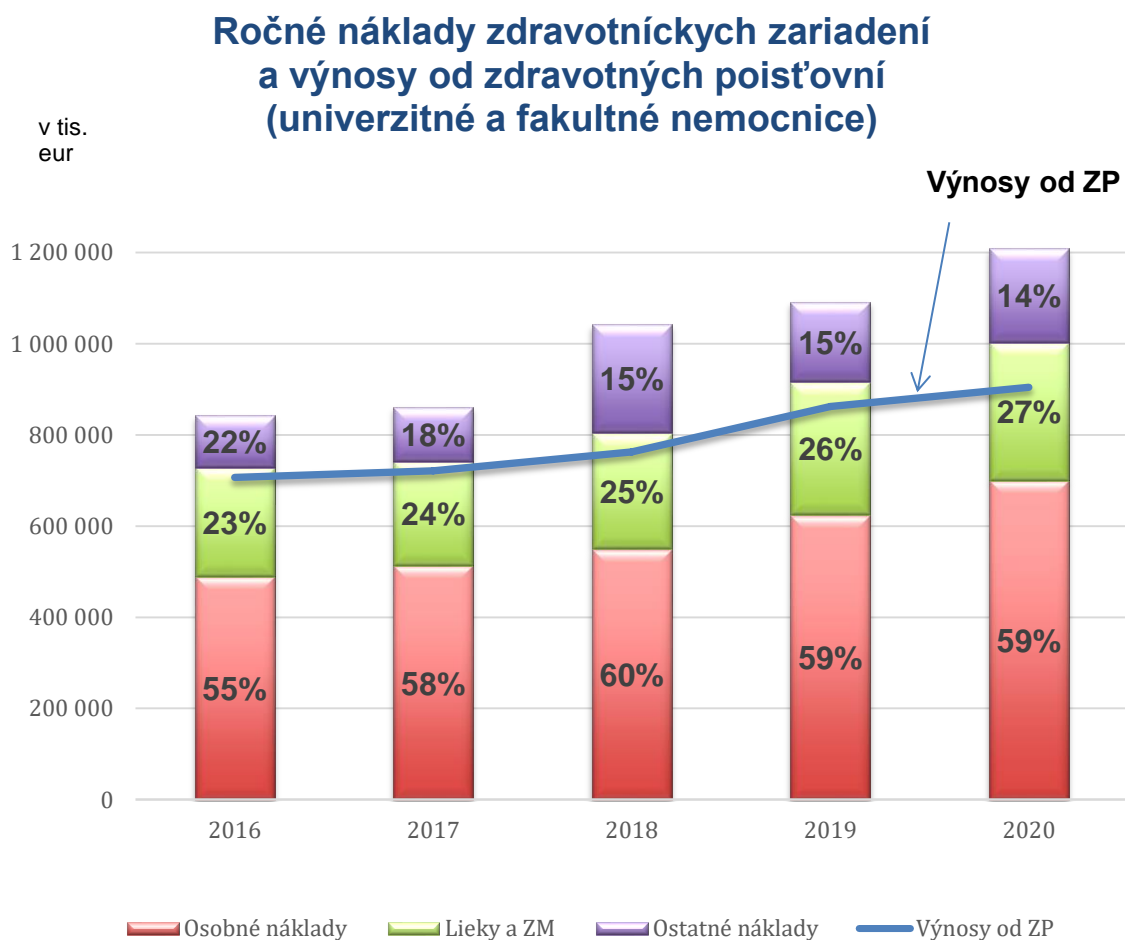
V roku 2020 dosiahlo 13 najväčších univerzitných a fakultných nemocníc kumulatívne hospodársky výsledok -76,52 mil. eur. Prevádzkový výsledok hospodárenia na úrovni EBITDA bol -50,84 mil. eur. V roku 2019 bol kumulatívny hospodársky výsledok 95,60 mil. eur a prevádzkový výsledok hospodárenia na úrovni EBITDA bol 113,94 mil. eur, čo však bolo výrazne ovplyvnené procesmi súvisiacimi s oddĺžením zdravotníckych zariadení. Príčinou zhoršenia

hospodárskeho výsledku tejto skupiny zdravotníckych zariadení boli zvýšené prevádzkové náklady predovšetkým v oblasti osobných nákladov.

Napriek skutočnosti, že výnosy od zdravotných poisťovní boli medziročne o 41,95 mil. eur vyššie, nepostačovali ani na pokrytie nárastu osobných nákladov, ktoré spotrebovali 75,75 mil. eur medziročne viac. Vyššia bola taktiež spotreba liekov a zdravotníckeho materiálu o 10,99 mil. eur, z čoho je jasne viditeľný nedostatok pokrytia prevádzkových nákladov nemocníc výnosmi od zdravotných poisťovní.

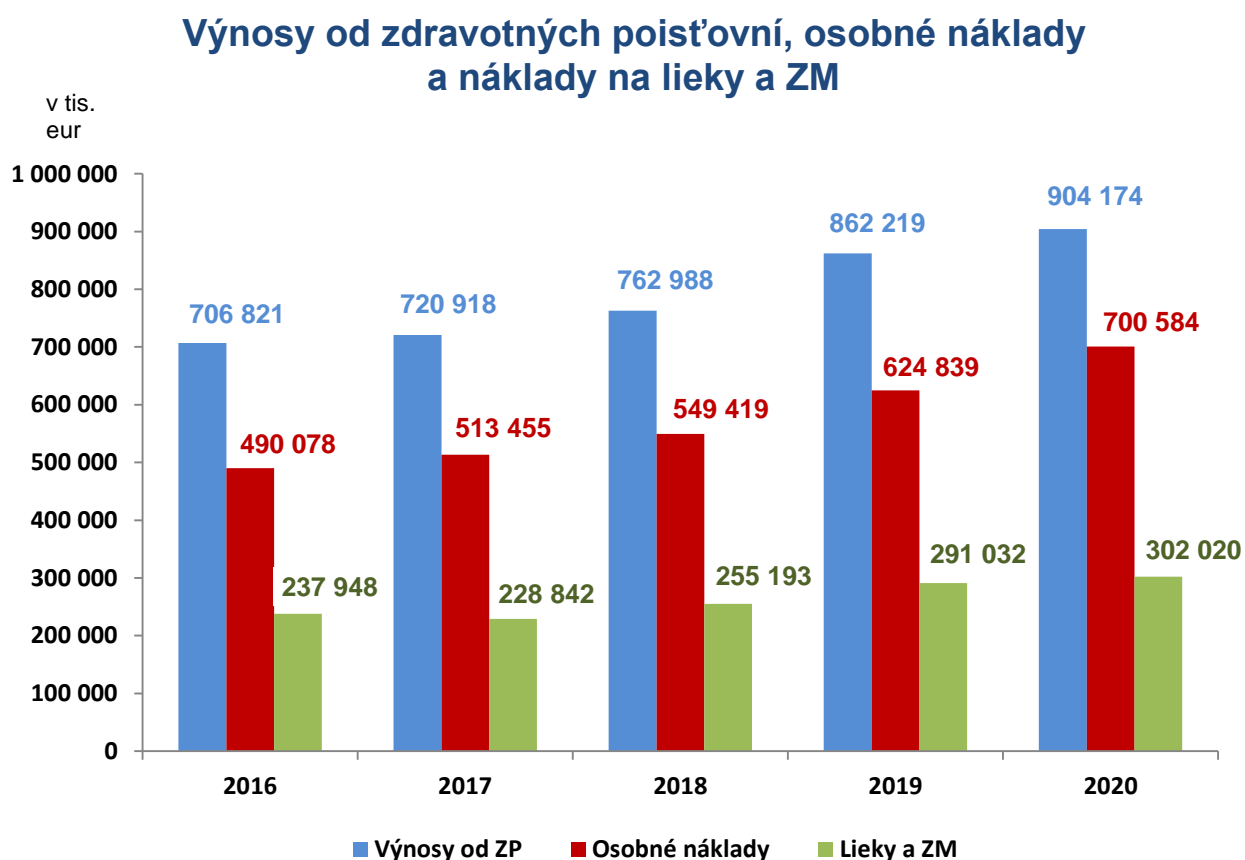
Podiel osobných nákladov v pomere k výnosom od zdravotných poisťovní, ktorý sa medziročne neustále zvyšuje, značne komplikuje situáciu pri zlepšovaní finančnej kondície nemocníc. Osobné náklady v roku 2020 predstavovali podiel 77 % na výnosoch od zdravotných poisťovní, pre porovnanie v roku 2019 to bolo 72 %.

Tieto fakty prezentuje nasledujúci graf, ktorý zobrazuje náklady a výnosy 13 fakultných a univerzitných nemocníc v korelácii k výnosom od zdravotných poisťovní.

Z grafu vyplýva, že výnosy od zdravotných poisťovní nedokážu pokryť prevádzkové náklady 13 najväčších univerzitných a fakultných nemocníc. V roku 2020 výnosy od zdravotných poisťovní opäť nepokryli ani skupinu osobných nákladov a skupinu spotreby liekov a zdravotníckeho materiálu.

Mieru pokrytia osobných nákladov a nákladov na lieky a zdravotnícky materiál výnosmi od zdravotných poisťovní číselne ilustruje nasledujúci zjednodušený graf:

Medzi hlavné príčiny rastu nákladov fakultných a univerzitných nemocníc možno zaradiť najmä:

- ❖ Pokračujúce generovanie prevádzkových strát v nemocniciach
- ❖ Zvyšovanie osobných nákladov v dôsledku vykrytia zvýšených platov hlavne lekárov a sestier (nielen z titulu platového automatu, ale aj kolektívneho vyjednávania)

- ❖ Skryté investičné dlhy; nevyhnutné rekonštrukcie a stavebno-technické úpravy predstavujú investičný dlh, ktorý často skokom zvyšuje náklady v prípade častých havárií
- ❖ Náklady na opravu a udržiavanie spôsobené zastaranou a značne poruchovou zdravotníckou technikou
- ❖ V istej miere aj koncept centralizácie zdravotnej starostlivosti do zatiaľ virtuálnych centier nie je v korelácii s presmerovaním úhrad. K tomuto javu dochádza z titulu výpočtu základnej sadzby úhrad z dát dva roky predchádzajúcich roku, v ktorom sa používajú (napr. v roku 2020 je základná sadzba vypočítaná z úhrad roka 2018). Tieto úhrady nepokrývajú náklady vznikajúce aktuálne v roku vplyvom uvedenej centralizácie (súvislosť s postupnou implementáciou DRG)
- ❖ Zoznam pripočítateľných položiek zdravotníckeho materiálu, kde implementácia aktuálne používaného zdravotníckeho materiálu sa z veľkým časovým odstupom dostáva do zoznamu a nemocniciam generuje deficit v platbách

2. Dlh zdravotníckych zariadení v pôsobnosti MV SR a MO SR

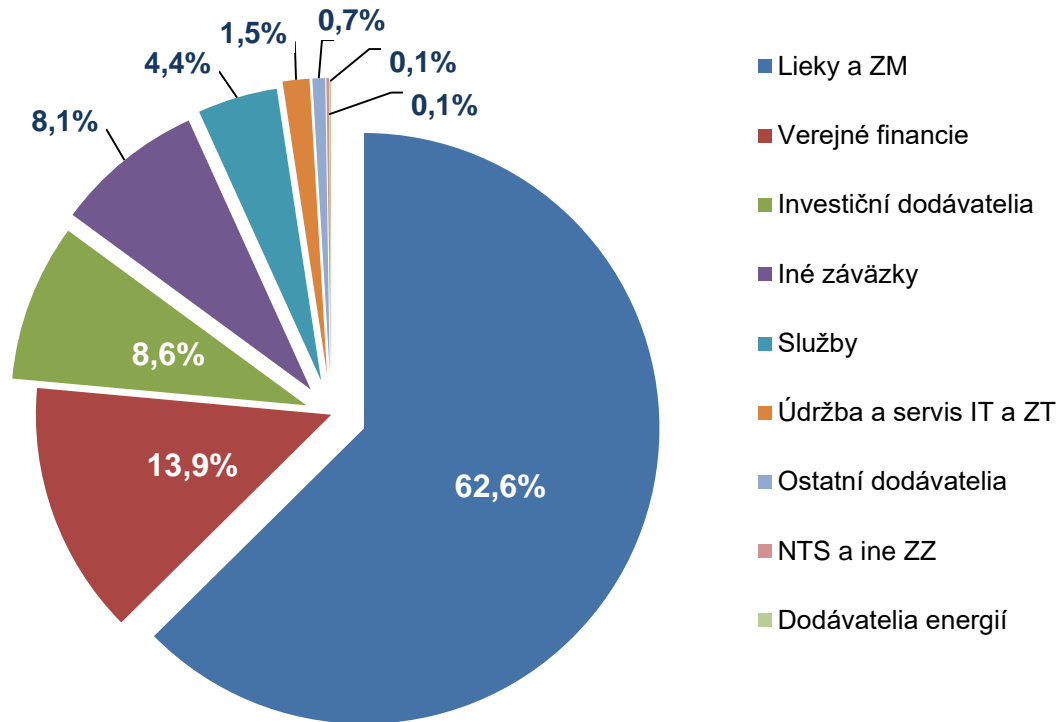
Zdravotnícke zariadenia v pôsobnosti MV SR a MO SR vykazujú záväzky po lehote splatnosti k 31. 12. 2020 kumulatívne vo výške 21,43 mil. eur. V porovnaní s rokom 2019 došlo k nárastu tejto kategórie záväzkov o 3,94 mil. eur.

Záväzky v lehote splatnosti sú v celkovej výške 24,15 mil. eur, čo oproti roku 2019 predstavuje nárast o 4,40 mil. eur.

Najvyšší podiel na celkovom dlhu tejto kategórie zdravotníckych zariadení z hľadiska štruktúry záväzkov po lehote splatnosti má dlh voči dodávateľom liekov a zdravotníckeho materiálu, čo predstavuje **62,6 %**. Záväzky vo vzťahu ku verejným financiám tvoria **13,9 %** z celkového dlhu. Dlh voči investičným dodávateľom tvorí **8,6 %** z celkového dlhu, dlh za údržbu a servis IT a zdravotnej techniky predstavuje **1,5 %**, dlh voči dodávateľom služieb predstavuje **4,4 %**. Iné záväzky tvoria **8,1 %** z celkového dlhu.

Štruktúru záväzkov po lehote splatnosti voči jednotlivým subjektom v tejto kategórii zdravotníckych zariadení znázorňuje nasledujúci graf:

**Štruktúra záväzkov po lehote splatnosti
v zdravotníckych zariadeniach v pôsobnosti
MV SR a MO SR k 31. 12. 2020**

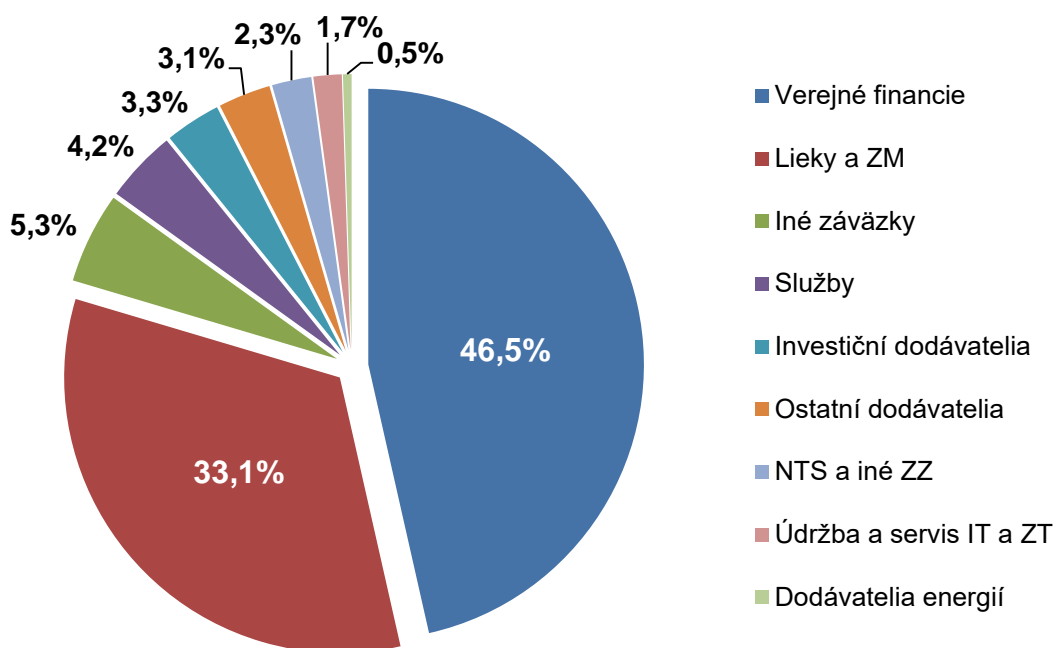
3. Dlh zdravotníckych zariadení delimitovaných na obce a vyššie územné celky a transformovaných na neziskové organizácie

V zdravotníckych zariadeniach, ktoré boli v zmysle zákona č. 416/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov delimitované z pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva SR na obce a vyššie územné celky (ďalej aj „ZZ delimitované na obce a VÚC“) a v zdravotníckych zariadeniach, ktoré boli transformované na neziskové organizácie (ďalej aj „ZZ transformované na n. o.“) poskytujúce všeobecne prospešné služby podľa zákona č. 13/2002 Z. z. sa sleduje dlh od obdobia delimitácie, resp. transformácie.

Z podkladov, ktoré boli MZ SR zaslané k 31. 12. 2020 zdravotnícke zariadenia delimitované na obce a VÚC a zdravotnícke zariadenia transformované na neziskové organizácie majú záväzky po lehote splatnosti vo výške 39,31 mil. eur. Výška záväzkov v lehote splatnosti je pre túto kategóriu zariadení 81,55 mil. eur. Oproti roku 2019 došlo k poklesu záväzkov po lehote splatnosti o 0,79 mil. eur, záväzky v lehote splatnosti zaznamenali nárast o 12,55 mil. eur.

Štruktúra dlhu voči jednotlivým subjektom je v tejto kategórii zdravotníckych zariadení nasledovná: zo záväzkov po lehote splatnosti sú najvyššie záväzky voči verejným financiám a tvoria **46,5 %** podiel, dlhy voči dodávateľom liekov a zdravotníckeho materiálu celkovo tvoria **33,1 %** z celkového dlhu a iné záväzky tvoria **5,3 %** z celkového dlhu tejto kategórie nemocníc. Dlh voči dodávateľom služieb je **4,2 %** celkového dlhu, dlh voči investičným dodávateľom tvorí **3,3 %**, dlh voči ostatným dodávateľom je **3,1 %**, nevyrovnané záväzky voči ostatným zdravotníckym zariadeniam a Národnej transfúznej službe majú **2,3 %** podiel na celkovom dlhu, dlh voči dodávateľom servisných služieb zdravotníckych zariadení a informačnej techniky je **1,7 %** a dlh voči dodávateľom energií tvorí **0,5 %** celkového dlhu. Uvedené údaje, ktoré bližšie znázorňuje nasledujúci graf, sa týkajú len istiny záväzkov po lehote splatnosti.

Štruktúra záväzkov po lehote splatnosti delimitovaných a transformovaných zdravotníckych zariadení k 31. 12. 2020

4. Dlž zdravotníckych zariadení transformovaných na akciové spoločnosti

Zdravotnícke zariadenia transformované na akciové spoločnosti v roku 2020 nevykazovali záväzky po lehote splatnosti. Záväzky v lehote splatnosti boli k 31. 12. 2020 v celkovej výške 70,22 mil. eur, čo predstavuje pokles o 2,34 mil. eur oproti predchádzajúcemu roku.

5. Dlž zdravotných poisťovní

Zdravotné poisťovne v roku 2020 vykázali mierny nárast záväzkov po lehote splatnosti vo výške 0,35 mil. eur. Záväzky v lehote splatnosti k 31. 12. 2020 vykazujú vo výške 417,05 mil. eur, kde došlo k nárastu oproti roku 2019 o 56,01 mil. eur.

Záver

Z analýzy vývoja záväzkov po lehote splatnosti a v lehote splatnosti vyplýva, že na celkovom objeme dlhu sa najvýznamnejšie podieľajú najmä zdravotnícke zariadenia v pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva SR a zdravotnícke zariadenia delimitované na obce a vyššie územné celky a transformované na neziskové organizácie.

Celkový stav záväzkov spolu na úrovni istiny v rezorte zdravotníctva bol k 31. 12. 2020 1,57 mld. eur. V porovnaní s rokom 2019 došlo k nárastu záväzkov o 173,28 mil. eur. Za problematické možno považovať existenciu záväzkov po lehote splatnosti, ako aj negatívne trendy v oblasti záväzkov v lehote splatnosti.

Najväčší nárast záväzkov zaznamenali ZZ v pôsobnosti MZ SR, predovšetkým v univerzitných a fakultných nemocniciach, kde záväzky spolu na úrovni istiny narástli v roku 2020 o 99,45 mil. eur.

Ministerstvo zdravotníctva SR priebežne monitoruje vývoj obchodných záväzkov zdravotníckych zariadení a realizuje opatrenia na zníženie zadlženosti. Všeobecne dlhodobým problémom je, že náklady najväčších fakultných a univerzitných nemocníc nie sú v dostatočnej miere pokryté výnosmi od zdravotných poisťovní. Aj napriek skutočnosti, že lehota na úhradu záväzkov zdravotníckych zariadení je najviac 60 dní, záväzky v lehote splatnosti sa dynamicky presúvajú do kategórie záväzkov po lehote splatnosti. Generovanie prevádzkových strát v nemocniciach negatívne ovplyvňuje verejné financie, čo aj v strednodobom výhľade predstavuje objektívne významné riziká pre verejné financie.

Nemocnice čelia aj skrytému dlhu vo forme nevyhovujúcej infraštruktúry, keďže investície do tejto oblasti sú z dlhodobého hľadiska poddimenzované.

Situáciu by mohla zlepšiť vyššia miera alokácie kapitálových prostriedkov do nemocníc. K optimalizácii nákladovej štruktúry majú prispieť opatrenia v oblasti centrálneho obstarávania liekov, zdravotníckeho materiálu a ostatných tovarov a služieb, ako aj posudzovanie aktuálnych zmlúv nemocníc z hľadiska ich opodstatnenia a cien, dôsledné dodržiavanie systému sledovania spotreby liekov s prihliadnutím na efektivitu liečby a zefektívnenie vnútorných procesov v nemocniciach. Zefektívnenie prevádzky nemocníc by sa malo v budúcnosti prejavovať v hospodárení a zlepšení ich platobnej disciplíny.

Nepriaznivú situáciu v sektore zdravotníctva by jednoznačne zlepšila vyššia miera dofinancovania v kombinácii s optimalizáciou ich nákladovej štruktúry a efektivity, ktorú majú priniesť už spomínané opatrenia. Aj keby sa nemocniciam darilo postupne zlepšovať ukazovateľ EBITDA, pretrvávajúci problém s hotovosťou naďalej existuje, pretože zdroje z priaznivého trendu vývoja v oblasti výnosov nedokážu v krátkom časovom úseku vyriešiť problém s likviditou.

V priebehu roku 2020 boli nemocnice vo veľmi zložitej finančnej situácii aj z dôvodu vysokých a zároveň ťažko predpokladateľných nákladov súvisiacich so zabezpečením zdravotnej starostlivosti počas pandémie. Vzhľadom na preukázateľne vyššie náklady v zdravotníckych zariadeniach a nevyhnutnosť ich finančnej stabilizácie bol uznesením vlády SR č. 757 z 2. decembra 2020 schválený materiál Návrh finančnej stabilizácie zdravotníckych zariadení.

Ďalším krokom bolo predloženie materiálu Národnej rade SR. Národná rada SR uznesením č. 500 z 8. decembra 2020 súhlasila s použitím štátnych finančných aktív na realizáciu finančnej stabilizácie zdravotníckych zariadení. Riešenie situácie v oblasti finančnej stabilizácie nemocníc spočíva v realizovaní úsporných opatrení, zvýšením ich efektivity, pri ich súčasnom dofinancovaní ako predpokladu pre realizáciu úsporných opatrení. Realizácia procesov finančnej stabilizácie sa predpokladá v priebehu roku 2021 a 2022.

Dosiahnutie vyrovnaného hospodárenia a postupná eliminácia zadlžovania nemocníc je možná za predpokladu racionalizácie nákladov na nákladovej strane a dofinancovania na strane výnosov.

Popri projektoch smerujúcich k optimalizácii nákladov, ako aj zlepšovaní procesov v nemocniciach, je nevyhnutné navýšenie výnosov zo zdravotných poisťovní za poskytovanú zdravotnú starostlivosť predovšetkým v univerzitných a fakultných nemocniciach na takú úroveň, ktorá pokryje reálne oprávnené náklady na poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Jednou z podstatných príčin, prečo sa doposiaľ nepodarilo ďalšie zadlžovanie eliminovať, je nenaplnenie vyššie uvedených predpokladov.

Nakoľko samotné oddĺženie nemôže nahradiť komplexné opatrenia na systémové riešenie nahromadených príčin nepriaznivého hospodárenia zdravotníckych zariadení, boli definované opatrenia na úrovni vlády Slovenskej republiky a súčasne na úrovni Ministerstva zdravotníctva SR s cieľom obmedzenia tvorby ďalšieho dlhu.

Na úrovni vlády bolo prijaté opatrenie v podobe programového rozpočtu pre verejné zdravotné poistenie, ktoré bude zohľadňovať potreby jednotlivých segmentov zdravotnej starostlivosti, bude predstavovať záväzný dokument pre jednotlivé subjekty verejného zdravotného poistenia a zabezpečí hotovostnú stabilizáciu a sebestačnosť nemocníc so súčasným zavedením opatrení smerujúcich k efektívnemu riadeniu nemocníc.

Na úrovni Ministerstva zdravotníctva SR sú plánované opatrenia v podobe:

a) definovania a implementácie úhradového mechanizmu, ktorý bude vychádzať z platieb za DRG prípady. Ministerstvo zdravotníctva SR sa zasadí o prepočet a úpravu relatívnych váh zohľadňujúcich reálne podmienky ekonomickej a klinickej náročnosti hospitalizačných prípadov, aktualizáciu klasifikačného mechanizmu zohľadňujúcu aktuálne trendy v medicíne a pokračovanie konvergenencie základných sadzieb

b) optimalizácie siete nemocníc, ktorej cieľom bude zadefinovanie typológie a hierarchie poskytovania nemocničnej starostlivosti. Pri tejto optimalizácii siete sa zohľadní početnosť a náročnosť poskytovaných medicínskych služieb a ich optimálne geografické rozloženie, ktoré bude zohľadňovať dostatočnú kapacitu, dostupnosť a centralizáciu špecializovanej starostlivosti pre potreby zabezpečenia kvality a bezpečnosti pacienta

c) definovanie štandardov a metodiky pre jednotné postupy manažérskeho riadenia v organizáciách v pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva SR

d) implementácia konceptu centrálného ekonomického systému, ako aj centra zdieľaných služieb pre riadenie vybraných služieb pre zabezpečenie efektivity v riadení medicínskych a prevádzkových procesov s cieľom znižovania fixných a variabilných nákladov v nemocniciach.

Ministerstvo zdravotníctva SR pokračuje v konsolidačnom úsilí v nemocniciach tak, aby boli dosiahnuté perspektívne pozitívne zmeny úhradového mechanizmu a nastavené princípy udržateľného hospodárenia nemocníc na postupnú elimináciu ich zadlžovania.